

Till:
Landsbygdsminister
Peter Kullgren

Mer hållbar livsmedelspolitik i en uppdaterad livsmedelsstrategi

Under de senaste åren har den svenska livsmedelsförsörjningens sårbarhet blivit mycket tydlig. År 2018 nästintill halverades spannmålsskördarna till följd av torkan. År 2022 kan vi konstatera att klimatförändringen, pandemin och Rysslands krig mot Ukraina har satt det globala matsystemet i gungning. Det senaste året har lantbrukets stora beroende av importerade insatsvaror skapat osäkerhet i hela värdekedjan. Lönsamheten inom lantbruket är fortsatt låg och antalet lantbruksföretag fortsätter minska. Samtidigt erbjuder livsmedelsstrategin från 2017 få lösningar på dessa utmaningar.

Därför uppmanar vi i konsument-, djurskydds- och miljörorelsen, som representerar flera miljoner medlemmar, vår nya regering att lyfta jordbruket och tryggad livsmedelsförsörjning på den politiska dagordningen. Vi vill att regeringen verkar för en långsiktigt hållbar och robust livsmedelsstrategi som främjar en mångfald av lantbruksföretag i hela landet och går i linje med målsättningarna i EU:s jord till bordstrategi.

I sin nuvarande utformning av den svenska livsmedelsstrategin läggs stor vikt vid ökad produktion, men också vid att relevanta miljömål ska nås. Utvecklingen för de flesta berörda miljömål är dock fortsatt negativ och det är otydligt hur ökad produktion ska lösa lantbrukets konkurrenskraftsutmaningar, lönsamhetsproblem eller nedläggning av lantbruksföretag.

Livsmedelssystemets faktiska utmaningar handlar om matsäkerhet i ett förändrat klimat, förlust av biologisk mångfald, energiomställning och behovet av en mer hälsosam och hållbar konsumtion. Vi menar därför att livsmedelsstrategin behöver en ny ansats som tydligt adresserar dessa utmaningar.

EU:s jord till bordstrategi är den givna utgångspunkten för en sådan ansats eftersom den syftar till att driva omställningen mot ett rättvist, hälsosamt och hållbart matsystem, med särskilt fokus på böndernas levnadsvillkor och ekonomiska förutsättningar. Ett aktivt hållbarhetsarbete är nödvändigt för att svenska livsmedelsproducenter inte ska bli akterseglade i tron att vi redan är framme. Sverige har bara att vinna på att ta täten. Sveriges relativt starka miljö- och djurskyddslagstiftning ger oss samtidigt ett försprång som kan förbättra konkurrens- och lönsamhetsvillkoren för svenska producenter.

Enligt en undersökning bland svenska konsumenter från 2021 önskar runt 60% av de tillfrågade en tydligare styrning för att minska livsmedelskonsumtionens miljöpåverkan (1). De värdesätter de miljömässiga mervärden som svenska bönder bidrar till och är måna om att dessa ökar och utvecklas.

För ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk är det därför av största vikt att svenska politiker ställer sig bakom de lagstiftningsförslag som kommer ur EU:s jord till bordstrategi och uppdaterar den svenska livsmedelsstrategin så att den svarar upp mot omvärldens utveckling.

Våra organisationer önskar se en livsmedelsstrategi som:

- Innehåller konkreta mål och förslag som styr mot ökad biologisk mångfald, minskad klimatpåverkan, mindre och ansvarsfull användning av bekämpningsmedel samt minskad övergödning.
- Integrerar strategier för folkhälsa och hållbar livsmedelskonsumtion, t ex genom att anamma mål som tas fram inom regeringsuppdraget till Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten.
- Underlättar för konsumenter att göra rätt genom att skapa förutsättningar för hållbara val i vardagen genom åtgärder för utbud, märkning och kunskapslyft.
- Stärker djurvälstånd och djurhälsa, något som till exempel kommer till uttryck genom en högre andel betande djur i landskapet.
- Har en bred politisk uppslutning bakom insatser och mål för ekologisk produktion och konsumtion i Sverige, likt den som finns i Danmark.
- Prioriterar forskning och innovation som utvecklar matproduktion inom planetens gränser.
- Ger långsiktiga villkor och finansiering för åtgärder i primärproduktionen som styr mot ökad hållbarhet, som t ex Klimatklivet.
- Främjar hela det svenska lantbruket, inte bara det mest produktiva mätt i kilo avkastning.

När Livsmedelsstrategin togs fram enades flera av oss om en vision för det svenska matsystemet (se bilaga). Vi är stolta över denna vision som visar på att konsumenter, ideella organisationer, näringsliv och beslutsfattare är redo att gå hand i hand för ökad hållbarhet. Utifrån våra ståndpunkter och våra medlemmars intressen vill vi nu be om ett möte med landsbygdsministern för att vidare diskutera behovet av och innehållet i en uppdaterad livsmedelsstrategi.

Jan Bertoft, Sveriges Konsumenter
Karin Lexén, Naturskyddsföreningen
Gunnela Ståhle, Vi Konsumenter
Minna Hellman, Konsumentföreningen Stockholm
Olga Grönwall Lund, Reformaten
Gustaf Lind, WWF
Roger Pettersson, World Animal Protection

Stockholm, 01 / 12, 2022

1) [Vill matkonsumenter bli styrda mot klimatsmarta val? - Axfoundation](#) 2021 06 11

Bilaga:

Den 19 november 2016 lämnade WWF, Naturskyddsföreningen, World Animal Protection Sverige, Sveriges Konsumenter, Konsumentföreningen Sthlm samt Ekologiska lantbrukarna in följande förslag till vision för det svenska matsystemet:

År 2030 äter det svenska folket hälsosamma, välsmakande och säkra livsmedel som producerats på ett hållbart sätt av lönsamma och konkurrenskraftiga företag, och bidrar till uppfyllandet av FN:s hållbarhetsmål. En hållbar livsmedelskedja bygger på:

- ekosystemens bärkraft och planetens gränser;
- att konsumenterna har förtroende för livsmedelskedjan och förmågan att göra medvetna val;
- förebyggande djurhälsovård som ger friska djur;
- att lönsamma livsmedelsföretag och lantbruk finns i hela Sverige med en stark marknad nationellt och internationellt;
- innovation och ett väl samordnat forsknings- och utvecklingsarbete.

Livsmedelskedjan är transparent, alla aktörer tar ansvar och gör åtaganden för att uppnå en hållbar livsmedelskedja.